
AANGENOMEN TEKSTEN

P9_TA(2022)0423

Bescherming van de veehouderij en grote carnivoren in Europa

Resolutie van het Europees Parlement van 24 november 2022 over de bescherming van de veehouderij en grote carnivoren in Europa (2022/2952(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien de mededeling van de Commissie van 20 mei 2020 getiteld “EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030: de natuur terug in ons leven brengen” (COM(2020)0380),
  - gezien zijn resolutie van 9 juni 2021 over de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030: de natuur terug in ons leven brengen¹,
  - gezien zijn resolutie van 15 november 2017 over een actieplan voor de natuur, de mensen en de economie²,
  - gezien Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (habitatrictlijn)³,
  - gezien het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa (Verdrag van Bern)⁴,
  - gezien het programma voor gezonde en resultaatgerichte regelgeving (Refit) van de Commissie,
  - gezien de mededeling van de Commissie van 12 oktober 2021 betreffende richtsnoeren inzake de strikte bescherming van diersoorten van communautair belang uit hoofde van de habitatrictlijn (C(2021)7301),
  - gezien artikel 132, leden 2 en 4, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat in vele delen van Europa een uitbreiding van het verspreidingsgebied van bepaalde grote roofdieren of een herkolonisatie door grote roofdieren plaatsvindt, met name wolven en beren, die al geruime tijd uit de gebieden in kwestie verdwenen waren, hetgeen tot conflicten leidt met menselijke activiteiten, met name extensieve begrazing door schapen en runderen; overwegende dat dit aanzienlijke kosten met zich

---

¹ PB C 67 van 8.2.2022, blz. 25.

² PB C 356 van 4.10.2018, blz. 38.

³ PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7.

⁴ PB L 38 van 10.2.1982, blz. 3.

meebrengt voor nomadische veehouders, door de predatie van hun kudde en de grote verschillen tussen de lidstaten en regio's wat de maatregelen betreft die zij nemen, en soms niet nemen, om hun landbouwers te ondersteunen, en de overheidsmiddelen die zij beschikbaar stellen voor compensatie en aanpassing;

- B. overwegende dat wetgevingsmaatregelen, zoals de habitatrichtlijn, en internationale verdragen, zoals het Verdrag van Bern, hebben bijgedragen tot het herstel van grote carnivoren, waaronder de wolf, de bruine beer, de Euraziatische lynx en de veelvraat; overwegende dat het aantal grote carnivoren op het Europese vasteland in 2012 9 000 Euraziatische lynxen, 17 000 bruine beren, 1 250 veelvraaten en 12 000 wolven bedroeg; overwegende dat de aantallen voor wolven volgens een in 2018 uitgevoerde evaluatie¹ in tien jaar tijd aanzienlijk zijn toegenomen, tot 17 000, terwijl de aantallen voor andere soorten op hetzelfde niveau zijn gebleven; overwegende dat het totale aantal wolven in de EU-27 volgens de beste beschikbare gegevens in 2022 waarschijnlijk in de orde van grootte van 19 000 zal liggen en in geografisch Europa waarschijnlijk meer dan 21 500 zal bedragen²; overwegende dat volgens een in 2022 uitgevoerde beoordeling van de staat van instandhouding van de wolf (*Canis lupus*) in Europa³, het verspreidingsgebied van de wolf in Europa in de afgelopen tien jaar met meer dan 25 % is toegenomen; overwegende dat de Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen (IUCN) 3 van de 9 wolvenpopulaties, 3 van de 10 bruineberenpopulaties en 3 van de 11 populaties Euraziatische lynxen in Europa heeft ingedeeld als niet bedreigd ("least concern"); overwegende dat beide veelvraatpopulaties in Europa bedreigd blijven en dat de Iberische lynx nog steeds bedreigd is;
- C. overwegende dat de wolvenpopulatie het potentieel heeft om exponentieel te groeien met ongeveer 30 % per jaar;
- D. overwegende dat de negatieve gevolgen van aanvallen op vee door de groeiende wolvenpopulatie toenemen; overwegende dat wolven steeds vaker dicht in de buurt van mensen komen, met name in dichtbevolkte gebieden;
- E. overwegende dat alleen al in Oostenrijk het aantal door wolven gedode dieren in de veestapel in 2021 is gestegen met 230 %, tot 680; overwegende dat een soortgelijke ontwikkeling van het aantal aanvallen door wolven ook kan worden waargenomen in andere lidstaten, met in 2020 11 849 gedode dieren in Frankrijk, 3 959 in Duitsland, 616 in Tsjechië, 139 in België en 98 in de Italiaanse regio Zuid-Tirol;
- F. overwegende dat de snelle toename van de wolvenpopulatie en de aanvallen op vee het voor nationale bestuurders moeilijk maakt om doeltreffend en doortastend op te treden met de instrumenten waarover zij momenteel beschikken;
- G. overwegende dat landbouwers, nu zij zelf geconfronteerd worden met grote carnivoren, zich wanhopig, onbegrepen en machteloos voelen; overwegende dat bij de aanvallen

---

¹ Rode Lijst van bedreigde soorten van de IUCN, "[Canis lupus \(Grey Wolf\)](#)", stand op 23 november 2022.

² Large Carnivore Initiative for Europe – Specialist Group of the IUCN Species Survival Commission for the Standing Committee of the Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, "[Assessment of the conservation status of the Wolf \(*Canis lupus*\) in Europe](#)", 2 september 2022.

³ <https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47>idem, blz. 2.

door grote carnivoren al menselijke slachtoffers zijn gevallen;

- H. overwegende dat de meeste populaties van grote carnivoren in Europa grensoverschrijdend zijn; overwegende dat individuele populaties grote geografische verspreidingsgebieden kunnen bestrijken in verschillende landen, zowel binnen als buiten de EU, hetgeen leidt tot situaties waarin dezelfde populatie in één regio kan worden beschouwd als in een gunstige staat van instandhouding, terwijl zij in een aangrenzende regio kan worden aangemerkt als strikt te beschermen;
- I. overwegende dat de monitoringaanpak sterk varieert, met een inconsistente kwaliteit en kwantiteit van de gegevens over de aantallen grote carnivoren als gevolg;
- J. overwegende dat in het kader van het LIFE-programma al tal van projecten zijn gefinancierd om conflicten met in het wild levende dieren te beperken en de co-existentie met grote roofdieren voor de lange termijn te bevorderen; overwegende dat tussen 1992 en 2019 via het LIFE-programma gemiddeld 3,6 miljoen EUR per jaar is besteed aan projecten ter beperking van de schade door grote carnivoren en dat nog eens 36 miljoen EUR is toegekend voor lopende projecten die contextspecifieke begeleiding bieden met betrekking tot de doeltreffendheid van bestrijdingsmaatregelen zoals elektrische afrasteringen, actief herderschap en het gebruik van honden die het vee bewaken, in veel verschillende regio's van de EU; overwegende dat er behoefte is aan aanvullende projecten in regio's en met betrekking tot grote carnivoren die nog niet aan bod zijn gekomen;
- K. overwegende dat gedomesticeerde dieren, in het bijzonder dieren die grazen op weidegronden en open grasland, een grotere kans lopen om te worden aangevallen (afhankelijk van de getroffen maatregelen en de doeltreffendheid ervan) door de toenemende aanwezigheid van grote carnivoren; overwegende dat dit met name het geval is in bergachtige en dunbevolkte gebieden, waar begrazing noodzakelijk is om deze prioritaire habitat in stand te houden; overwegende dat er in sommige dichtbevolkte gebieden met weinig natuurlijke prooidieren voor grote carnivoren ook een groter risico kan bestaan voor gedomesticeerde dieren;
- L. overwegende dat de houding van het publiek tegenover grote carnivoren sterk uiteenloopt in de verschillende landen en bij de diverse belangengroepen, met name in regio's waar grote carnivoren gedurende langere tijd afwezig zijn geweest; overwegende dat de angst voor aanvallen en het ontbreken van voldoende steun van de autoriteiten ter voorkoming van schade, ertoe kunnen leiden dat beschermde soorten op illegale wijze worden gedood;
- M. overwegende dat de schapen- en de geitensector, die het kwetsbaarst zijn voor aanvallen van grote carnivoren, om ruimere sociaal-economische redenen al tientallen jaren onder economische druk staan; overwegende dat deze kwetsbare sector door middel van extensieve begrazing een meerwaarde kan bieden voor het milieu, door bij te dragen tot de instandhouding van de biodiversiteit in open landschappen in veel gebieden met natuurlijke beperkingen of een lage vruchtbaarheid, zoals alpenweiden, en door te helpen bij de bestrijding van verschijnselen als erosie en bosbranden;
- N. overwegende dat steeds meer van traditionele alpenweiden en weidebegrazingssystemen wordt afgestapt als gevolg van de uitdagingen op milieu-, landbouw- en sociaal-economisch gebied;

- O. overwegende dat preventiemaatregelen ter voorkoming van co-existentieconflicten volgens LIFE-projecten in sommige EU-regio's succesvolle methoden zijn om de schade door grote carnivoren te beperken; overwegende dat de doeltreffendheid van deze maatregelen evenwel kan worden beïnvloed door de geografische omstandigheden en de plaatselijke voorwaarden; overwegende dat deze maatregelen kunnen leiden tot meer werk en kosten voor de landbouwers, vooral in regio's waar grote carnivoren terugkeren of hun gebied uitbreiden; overwegende dat preventiemaatregelen ter voorkoming van co-existentieconflicten kunnen worden gecombineerd om de doeltreffendheid te vergroten; overwegende dat de schadevergoedingen, die worden geregeld op nationaal niveau, binnen de EU verschillen en niet altijd leiden tot een volledige vergoeding van de geleden schade;
- P. overwegende dat het verlies van en de verwondingen aan gedomesticeerde dieren ten gevolge van aanvallen door grote carnivoren niet alleen economische schade toebrengen aan landbouwers en veetelers, maar ook aanzienlijke emotionele gevolgen hebben voor de eigenaren van die dieren;
- Q. overwegende dat traditionele veehouderijpraktijken met een hoge mate van bescherming van het vee tegen roofdieren, zoals het gebruik van herders, de inzet van honden die het vee bewaken en het 's nachts op stal zetten om het grazende vee rechtstreeks en voortdurend te bewaken, in Europa eeuwenlang zijn toegepast, maar geleidelijk zijn losgelaten omdat er veel minder aanvallen door roofdieren waren; overwegende dat het in sommige regio's moeilijk kan blijken om op grote schaal volledig terug te keren naar deze oude praktijken als gevolg van de veranderingen in landgebruik, waardoor in landbouwgebieden een meer multifunctionele aanpak wordt gevolgd, het toegenomen belang van het toerisme en de sociaal-economische druk waarmee de landbouw in de EU momenteel wordt geconfronteerd, met aanzienlijke dalingen van het aantal landbouwers en lonen die onder het gemiddelde liggen; overwegende dat innoverende oplossingen zullen moeten worden gevonden om de moderne landbouw aan de aanwezigheid van wolven aan te passen;
- R. overwegende dat een constructieve co-existentie tussen grote carnivoren en de veehouderij nodig is, waarbij enerzijds de staat van instandhouding van grote carnivoren zich gunstig kan blijven ontwikkelen en anderzijds de landbouwers de instrumenten en voldoende financiële middelen krijgen om aanvallen op landbouwhuisdieren aan te pakken en te voorkomen; overwegende dat alle beheersbeslissingen moeten worden gebaseerd op de wetenschap en op solide data, en dat er rekening bij moet worden gehouden met ecologische, sociale en economische perspectieven; overwegende dat verdere besprekingen nodig zullen zijn tussen belanghebbenden en landbouwers in gebieden waar grote carnivoren al tientallen jaren afwezig zijn, en dat verdere inspanningen nodig zullen zijn op het gebied van de uitwisseling van beste praktijken om de invoering van preventiemaatregelen te ondersteunen en toegang tot financiering te verkrijgen; overwegende dat de verhoogde aanwezigheid van grote carnivoren positieve gevolgen kan hebben voor het functioneren en de veerkracht van ecosystemen, de instandhouding van de biodiversiteit en ecologische processen, en onder meer kan bijdragen tot de regulering van populaties wilde hoefdieren; overwegende dat, met name in nationale parken, de aanwezigheid van grote carnivoren ook bijdraagt tot de recreatieve waarde van bossen en het immer toenemende natuurtoerisme;
- S. overwegende dat de Commissie in oktober 2021 nieuwe richtsnoeren heeft uitgebracht inzake de strikte bescherming van diersoorten uit hoofde van de habitatrichtlijn,

waaronder wolven, om de EU-lidstaten te helpen de uitvoering van de habitatrichtlijn in de praktijk te verbeteren, en met name te zorgen voor een volledige, duidelijke en nauwkeurige omzetting van artikel 16 van de richtlijn;

1. neemt kennis van de positieve resultaten van het biodiversiteitsbeleid met betrekking tot het herstel van grote carnivoren in de EU en wijst op de effecten van dit beleid op de werking en veerkracht van ecosystemen, het behoud van biodiversiteit en ecologische processen, alsook op de veehouderij; benadrukt dat het belangrijk is te zorgen voor een evenwichtige co-existentie van mensen, vee en grote carnivoren, met name in plattlandsgebieden, en benadrukt dat moet worden erkend dat veranderingen in de populatieniveaus van bepaalde soorten kunnen leiden tot een aantal ecologische, agrarische en sociaal-economische uitdagingen; erkent dat artikel 2, lid 3, van de habitatrichtlijn reeds de nodige flexibiliteit bevat om deze synergieën en wisselwerkingen effectief aan te pakken en te beheren, en geschikt wordt geacht voor het beoogde doel; merkt op dat deze flexibiliteit verder moet worden onderzocht;
2. betreurt de gevolgen van aanvallen door grote carnivoren voor het dierenwelzijn, met inbegrip van verwondingen, abortussen, verminderde vruchtbaarheid, verlies van dieren of hele kudden en het overlijden van waakhonden, en verzoekt de Commissie en de lidstaten alles in het werk te stellen om leed en schade aan vee te voorkomen;
3. verzoekt de Commissie de vooruitgang bij het bereiken van de gunstige staat van instandhouding van soorten te blijven beoordelen op basis van wetenschappelijk bewijs, teneinde de gebiedsomvang en het populatieniveau van grote carnivoren naar behoren te beoordelen en te monitoren, met inbegrip van de effecten ervan op de natuur en de biodiversiteit; benadrukt dat rekening moet worden gehouden met de hoge grensoverschrijdende mobiliteit van soorten, aangezien de staat van instandhouding van verschillende populaties van dezelfde soort kan verschillen per regio; verzoekt de Commissie en de lidstaten de grensoverschrijdende samenwerking verder te intensiveren en benadrukt dat de monitoring moet worden gecoördineerd aan de hand van een geharmoniseerde methode, waarbij in voorkomend geval rekening wordt gehouden met transnationale populaties en (bio-)geografische regio's; verzoekt de Commissie middelen uit te trekken voor biodiversiteitsstudies, bijvoorbeeld in het kader van Horizon Europa, om de verspreidings- en dichtheidskaarten van grote carnivoren te actualiseren; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de lidstaten voor elk van de verschillende soorten grote carnivoren passende monitoringmethoden hanteert die het mogelijk maken hoogwaardige, vergelijkbare en gestandaardiseerde gegevens te verzamelen voor een doeltreffende evaluatie van de populatieniveaus;
4. is ingenomen met het feit dat het wijzigingsvoorstel waarbij de wolf (*Canis lupus*) lager zou worden ingedeeld, namelijk in aanhangsel III in plaats van in aanhangsel II van het verdrag, is opgenomen als agendapunt voor de 42e vergadering van het Permanent Comité van het Verdrag van Bern; benadrukt dat de staat van instandhouding van de wolf op pan-Europees niveau een verlaging van de beschermingsstatus rechtvaardigt, en bijgevolg de goedkeuring van de voorgestelde wijziging;
5. erkent dat de aanvallen door grote carnivoren in heel Europa toenemen, en dat zij al menselijke slachtoffers hebben geëist en negatieve gevolgen hebben gegenereerd voor veehouders; beklemtoont dat het belangrijk is dat de lidstaten ook informatie verzamelen en verslag uitbrengen over de schade als gevolg van aanvallen door grote carnivoren; beklemtoont dat een goede monitoring van de trends op het gebied van schadegevallen voor veehouders een fundamentele voorwaarde is voor een succesvol

beleid, maar dat de lidstaten gebruikmaken van verschillende toezicht- en monitoringmethoden; onderstreept het belang van gestandaardiseerde rapportageformaten en onderstreept dat dit ook moet gelden voor de monitoring van de doeltreffendheid van de programma's voor schadebeperking, met inbegrip van compensatie en preventie; vraagt dat de monitoringresultaten en de gebruikte methode tijdig en op transparante wijze ter beschikking worden gesteld van het publiek; benadrukt dat de Commissie de gegevensverzameling moet coördineren en de analyses moet uitvoeren;

6. benadrukt dat het belangrijk is het toezicht op de gezondheid van wilde dieren te verbeteren, met name met betrekking tot de hybridisatie tussen honden en wolven, die proactief, in een vroeg stadium, moet worden opgespoord; dringt aan op een gestandaardiseerd beleid voor het identificeren van hybriden en op een transparante aanpak, met inbegrip van een algemene grensoverschrijdende uitwisseling van DNA-stalen van wolven tussen onderzoeksinstituten;
7. verzoekt de Commissie en de lidstaten om regio's die geconfronteerd worden met co-existentieconflicten te helpen, om hun duidelijk te maken hoe zij op passende en verantwoorde wijze gebruik kunnen maken van de flexibiliteit die reeds bestaat uit hoofde van artikel 16, lid 1, van de habitatrichtlijn; neemt nota van de bijgewerkte richtsnoeren van de Commissie inzake de strikte bescherming van diersoorten van communautair belang uit hoofde van de habitatrichtlijn, die op 12 oktober 2021 zijn bekendgemaakt¹; benadrukt dat het de verantwoordelijkheid van de Commissie is om de bestaande richtsnoeren te verduidelijken en haar richtsnoeren waar nodig te actualiseren, onder meer met betrekking tot de interpretatie van de artikelen 12 en 16, en moedigt de lidstaten aan de bestaande richtsnoeren beter te gebruiken en op doeltreffende wijze op te treden om de door grote carnivoren veroorzaakte schade te voorkomen, te beperken en te compenseren, rekening houdend met grensoverschrijdende populaties, en een doeltreffend juridisch en institutioneel kader vast te stellen om landbouwers en veehouders te helpen deze co-existentie mogelijk te maken;
8. verzoekt de Commissie regelmatige beoordelingen uit te voeren van de wetenschappelijke gegevens om ervoor te zorgen dat de beschermingsstatus van soorten kan worden aangepast zodra de gewenste staat van instandhouding is bereikt, overeenkomstig artikel 19 van de habitatrichtlijn;
9. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan gelegenheden te organiseren waar verschillende belanghebbenden, waaronder plattelandsactoren, de effecten van grote carnivoren kunnen bespreken; dringt er bij hen op aan informatie te verstrekken over praktische oplossingen en financieringsmogelijkheden voor preventiemaatregelen in verband met aanvallen op vee, en een duidelijke bewustmakingscampagne te organiseren; onderstreept dat het belangrijk is om op EU-, nationaal en lokaal niveau platforms van belanghebbenden te ontwikkelen voor de co-existentie met grote roofdieren, zoals het EU-platform inzake de co-existentie van mensen en grote carnivoren, en om dialoog, uitwisseling van ervaringen en samenwerking te bevorderen, teneinde conflicten tussen mensen en beschermde soorten aan te pakken; verzoekt de

---

¹ Mededeling van de Commissie van 12 oktober 2021 betreffende richtsnoeren inzake de strikte bescherming van diersoorten van communautair belang uit hoofde van de habitatrichtlijn ("[Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive](#)") (C(2021)7301).

Commissie de ontwikkeling te ondersteunen van gecoördineerde benaderingen over de grenzen tussen de lidstaten heen;

10. verzoekt de Commissie verslag uit te brengen over de gevolgen van de aanwezigheid van grote carnivoren in Europa voor de levensvatbaarheid van de veehouderij, de biodiversiteit, de plattelandsgemeenschappen en het plattelandstoerisme, met inbegrip van de generatievernieuwing in de landbouw, binnen de context van de sociaal-economische factoren die van invloed zijn op de levensvatbaarheid van de veehouderij; verzoekt de Commissie en de lidstaten de gevolgen te evalueren die aanvallen van grote carnivoren hebben voor het welzijn van dieren en voor het welzijn, het inkomen en de arbeids- en materiaalkosten van landbouwers, die hierdoor kunnen stijgen, mede rekening houdend met de vraag of preventiemaatregelen zijn toegepast en met de doeltreffendheid daarvan;
11. verzoekt de Commissie en de lidstaten een degelijke en volledige beoordeling te maken van alle relevante bedreigingen en druk op elke soort grote carnivoor en zijn habitat op Europees niveau en in elke lidstaat, hetzij door natuurlijke oorzaken, hetzij door menselijk handelen; roept de lidstaten en de Commissie op ook de prioritaire verbindingzones voor populaties van grote carnivoren in kaart te brengen en de belangrijkste ecologische corridors, verspreidingsbarrières, weggedeelten met een hoge mortaliteit en andere belangrijke landschapskenmerken die verband houden met de versnipperde verspreiding van grote carnivoren, te identificeren, teneinde de versnippering van habitats te voorkomen;
12. benadrukt dat veehouderijbedrijven in berggebieden, met name het Alpengebied, bijzonder kwetsbaar zijn voor toenemende schade door grote roofdieren; wijst erop dat bedrijven in deze gebieden vaak klein zijn en hoge bijkomende kosten dragen, en dat zij moeten worden beschermd en aangemoedigd aangezien zij kunnen bijdragen aan de instandhouding van berglandschappen en het behoud van de biodiversiteit in onherbergzame gebieden; wijst erop dat gebieden als de soortenrijke Nardus-graslanden op kiezelbodems in berggebieden en alpiene en subalpiene kalkgraslanden het bijzonder waard zijn om in stand te worden gehouden in het kader van de habitatrichtlijn; merkt op dat deze habitats tot stand zijn gebracht in aanwezigheid van wilde roofdieren en wijst erop dat extensieve begrazing, bijvoorbeeld door runderen en paarden of door kudden onder toezicht van een herder, van cruciaal belang is voor de instandhouding van deze gebieden; roept de Commissie op om traditionele landbouwpraktijken, zoals nomadische veeteelt, het model van begrazing onder toezicht, de door de Unesco erkende praktijk van transhumance en de levenswijze van nomadische veetelers, door middel van concrete oplossingen te beschermen en in stand te houden; erkent dat sommige van deze praktijken kunnen vallen onder de voorgestelde lijst van landbouwpraktijken die kunnen worden gefinancierd door ecoregelingen;
13. verzoekt de Commissie en de lidstaten te erkennen dat de thans beschikbare preventiemaatregelen, waaronder omheiningen en waakhonden, die in sommige EU-regio's succesvol zijn, extra financiële en arbeidslasten voor de landbouwers met zich kunnen meebrengen, niet altijd door EU- of nationale financiering worden ondersteund en afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden een verschillende mate van

efficiëntie en doeltreffendheid hebben¹²; benadrukt in dit verband dat de financiële steun voor preventiemaatregelen vergezeld moet gaan van adviesverlening, zodat deze maatregelen volledig en tijdig kunnen worden uitgevoerd; benadrukt dat de aard van het terrein, de geografische omstandigheden, de geschiedenis van co-existentie met grote carnivoren en andere overheersende factoren, zoals het toerisme, dat vaak van essentieel belang is voor de betrokken gebieden, in aanmerking moeten worden genomen bij het uitvoeren van preventiemaatregelen en het overwegen van afwijkingen; verzoekt de Commissie en de lidstaten te erkennen dat het in gevallen waarin populaties van grote carnivoren zich uitbreiden belangrijk is om proactief mitigatiestrategieën te ontwikkelen en uit te voeren, overeenkomstig de habitatrictlijn, op basis van wetenschappelijke gegevens;

14. verzoekt de Commissie geregeld de vooruitgang te beoordelen bij het bereiken van de staat van instandhouding van soorten op het niveau van biogeografische regio's en/of populaties in de hele EU, en dringt er bij de Commissie op aan onverwijld een beoordelingsprocedure te ontwikkelen om ervoor te zorgen dat de beschermingsstatus van de populaties in bepaalde regio's kan worden gewijzigd zodra de gewenste staat van instandhouding is bereikt, overeenkomstig artikel 19 van de habitatrictlijn;
15. verzoekt de Commissie en de lidstaten de best haalbare preventiemaatregelen ter vermindering van de aanvallen en de schade als gevolg van de predatie van vee door grote carnivoren wetenschappelijk vast te stellen en te ondersteunen, rekening houdend met de regionale en lokale kenmerken van de lidstaten, en de landbouwers te helpen deze preventiemaatregelen aan te vragen, teneinde benaderingen die succes hebben, te vermenigvuldigen en op te schalen; dringt ook aan op de effectieve opname ervan in het kader van advies- en voorlichtingsdiensten; dringt aan op een verhoging van de LIFE-financiering voor projecten die gericht zijn op het realiseren van co-existentie met grote carnivoren, met behoud van de financiering voor de bescherming van soorten; dringt erop aan prioriteit te geven aan kleinschalige projecten die gericht zijn op het delen en ontwikkelen van beste praktijken op het gebied van co-existentie met grote roofdieren, en verzoekt de Commissie passende vereisten vast te stellen voor het meten en rapporteren van de doeltreffendheid van schadebeperkende maatregelen die zijn onderzocht in het kader van door de EU gefinancierde projecten, bijvoorbeeld via het LIFE-programma, waarbij prioriteit wordt gegeven aan objectieve en kwantitatieve beoordelingsmethoden;
16. verzoekt de lidstaten uitgebreide actieplannen voor soorten of instandhoudings- en/of beheersplannen op te stellen en uit te voeren, voor zover er nog geen plannen bestaan, rekening houdend met menselijke dichtheid, landschapsstructuren, veestapel, staat van instandhouding, andere relevante menselijke activiteiten en populaties van wilde hoefdieren;
17. beklemtoont dat het noodzakelijk is populaties van grote carnivoren regelmatig te monitoren om op strategische wijze instandhoudingsmaatregelen te plannen, preventieregelingen toe te passen met het oog op het verminderen van het aantal conflicten en de resultaten van alle acties te evalueren; merkt op dat de monitoring moet worden gebaseerd op een robuuste methodologie en de deelname van verschillende

---

¹ Cortés, Y. et al., "[A decade of use of damage prevention measures in Spain and Portugal](#)", *Carnivore Damage Prevention News*, 2020.

² Oliveira, T. et al., "[The contribution of the LIFE program to mitigating damages caused by large carnivores in Europe](#)", *Global Ecology and Conservation*, vol. 31, 2021.

belanghebbenden moet bevorderen en vergemakkelijken, en dat de resultaten ervan regelmatig moeten worden meegedeeld aan de samenleving en de belangrijkste groepen belanghebbenden;

18. verzoekt de Commissie en de lidstaten adequate financieringsmogelijkheden voor de lange termijn vast te stellen voor passende preventie maatregelen en adequate compensatie voor landbouwers, niet alleen voor de door aanvallen van grote carnivoren geleden verliezen en gemaakte kosten, maar ook voor de uitgevoerde beperkende maatregelen, teneinde de co-existentie van grote carnivoren en duurzame veehouderijpraktijken te waarborgen; benadrukt dat de compensatieregelingen, die zodanig zijn opgezet dat veehouderij en de aanwezigheid van grote carnivoren geen winstderving voor landbouwers inhouden, directe en indirecte kosten in verband met aanvallen door roofdieren moeten dekken en moeten worden geïntegreerd met preventie maatregelen met het oog op een zo groot mogelijke efficiëntie; benadrukt dat het belangrijk is elk verlies van landbouwhuisdieren dat veroorzaakt is door grote carnivoren, met inbegrip van hybride soorten, op eerlijke wijze en volledig te vergoeden; roept de lidstaten en de regio's op de toegang tot financiële compensatie te verbeteren; verzoekt de Commissie te erkennen dat het toenemende aantal aanvallen door grote carnivoren betekent dat ook de middelen voor de bescherming van gedomesticeerde dieren en de uitbetaling van schadevergoedingen toenemen; betreurt het feit dat de vergoeding die na een aanval aan veehouders wordt betaald, van lidstaat tot lidstaat verschilt; verzoekt de Commissie te overwegen haar landbouwrichtsnoeren te wijzigen om de vergoeding van schade door grote roofdieren in de vorm van staatssteun te vergemakkelijken;
19. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Commissie en de Raad.